

Sygn. akt IX Ca 1146/19 (upr.)

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Jacek Barczewski
-----------------	-------------------------

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2019 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. J.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 19 kwietnia 2019 r., sygn. akt I C 999/18

oddala apelację.

Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 1146/19 (upr.)

UZASADNIENIE

Powód S. J. wystąpił przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. z powództwem o zapłatę kwoty 5.000 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 października 2018 roku do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, iż od ponad 20 lat posiada u pozwanego (...), a zakres wiążącej strony umowy obejmuje wypłatę kwoty 5.000 złotych z tytułu zgonu małżonka. Żona powoda zmarła w dniu 20 września 2018 roku podczas przebywania na terenie Stanów Zjednoczonych. W dniu 27 września 2019 roku powód zgłosił szkodę, a w dniu 2 października 2019 roku pozwany odmówił wypłaty świadczenia z uwagi na to, że w amerykańskim akcie zgonu jest wpisane, że zmarła D. J. była rozwiedziona. Powód oświadczył, że nic nie wiedział o rozwodzie, który miał miejsce najprawdopodobniej w USA. Powodowi nic nie wiadomo, aby było przeprowadzone odpowiednie postępowanie sądowe zwane „legalizacją”.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, iż powód był objęty umową (...). Oświadczył, że odmówił wypłaty świadczenia odszkodowawczego na rzecz powoda, gdyż z aktu zgonu D. J. wynika, że w chwili śmierci była ona rozwiedziona, a więc nie była żoną powoda. Pozwany podniósł, że wyrok rozwodowy wydany w USA podlega uznaniu z mocy prawa, gdyż w dniu 1 lipca 2009 roku zmianie uległy przepisy odnośnie uznania zagranicznego wyroku rozwodowego w Polsce,

a wszystkie wyroki wydane po tej dacie podlegają uznaniu z mocy prawa, jeśli tylko nie zachodzi żadna z przesłanek wskazanych w kpc.

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2019r. Sąd Rejonowy w Mrągowie w punkcie I zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 października 2018 roku do dnia zapłaty; w punkcie II oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie III zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 250 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

S. J. od wielu lat posiada w Towarzystwie (...) S.A. z siedzibą w W. (...). Z dniem 1 lutego 2018 roku rozpoczął się kolejny rok trwania w/w umowy ubezpieczenia. Ubezpieczenie na podstawie łączącej strony umowy swoim zakresem obejmowało m.in. zgon współmałżonka, a świadczenie z tego tytułu zostało określone na kwotę 5.000 złotych.

D. J. przez kilka lat przebywała na terytorium Stanów Zjednoczonych. Zajmowała się tam pracą polegającą na opiece nad osobami starszymi. Wyjechała na podstawie tzw. wizy turystycznej i nielegalnie przedłużyła swój pobyt. W dniu 20 września 2018 roku D. J. zmarła, a w akcie zgonu sporządzonym w USA jako stan cywilny w chwili zgonu wpisane zostało „rozwidziona”.

W dniu 27 września 2018 roku S. J. zgłosił do Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. szkodę w oparciu o polisę (...) polegającą na śmierci małżonka. Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. odmówiło wypłaty świadczenia stwierdzając, że z dokumentacji wynika, że w chwili śmierci D. J. była rozwidziona. S. J. odwołał się od tej decyzji, jednakże w piśmie z dnia 11 października 2018 roku Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. podtrzymało wcześniejsze stanowisko o odmowie wypłaty świadczenia.

W polskim akcie małżeństwa D. J. i S. J. brak adnotacji o jego rozwiązaniu.

S. J. z pisma przysłanego ze Stanów Zjednoczonych dowiedział się, że D. J. zainicjowała i przeprowadziła tam sprawę rozwodową. Rozmawiał o tej sytuacji telefonicznie z żoną, która uspokajała go, że rozwód miał mieć wyłącznie charakter fikcyjny. Na jesień 2018 roku D. J. planowała powrót do Polski. S. J. występował do Sądu Okręgowego w Olsztynie o uznanie orzeczenia rozwodowego, jednakże wniosek ten został mu zwrócony, gdyż nie dołączył on dokumentu wskazującego, że orzeczenie jest prawomocne.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji uznał, że powództwo w przeważającej części jest zasadne.

Sąd ten zwrócił uwagę, iż kluczową kwestią sporną pomiędzy stronami było to, czy w chwili śmierci D. J. pozostawała żoną powoda, czy też była z nim rozwidziona.

Zdaniem Sądu kwestię tę należało rozstrzygać w oparciu o prawo polskie, bowiem w tym porządku prawnym zawarta została umowa ubezpieczenia łącząca strony procesu.

Sąd wskazał, że stosownie do treści art. 1145 k.p.c. orzeczenia sądów państw obcych wydane w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa, chyba że istnieją przeszkody określone w art. 1146 k.p.c. Zgodnie zaś z treścią tego przepisu informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

komentarze

monografie

wzory i zestawienia

procedury

orzeczenie nie podlega uznaniu, jeżeli:

- 1) nie jest prawomocne w państwie, w którym zostało wydane;
- 2) zapadło w sprawie należącej do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich;
- 3) pozwanemu, który nie wdał się w spór co do istoty sprawy, nie doręczono należycie i w czasie umożliwiającym podjęcie obrony pisma wszczynającego postępowanie;
- 4) strona w toku postępowania była pozbawiona możliwości obrony;
- 5) sprawa o to samo roszczenie między tymi samymi stronami zawisła w Rzeczypospolitej Polskiej wcześniej niż przed sądem państwa obcego;
- 6) jest sprzeczne z wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu polskiego albo wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu państwa obcego, spełniającym przesłanki jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej, zapadłymi w sprawie o to samo roszczenie między tymi samymi stronami;
- 7) uznanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

Zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, iż postępowanie rozwodowe zostało przez D. J. zainicjowane i przeprowadzone na terenie Stanów Zjednoczonych. Fakt ten został przyznany przez samego powoda, który występował do Sądu Okręgowego w Olsztynie o uznanie orzeczenia rozwodowego, jednakże wniosek ten został mu zwrócony, gdyż nie dołączył on dokumentu wskazującego, że orzeczenie jest prawomocne. Wedle jego oświadczenia nie mógł wykonać nałożonego nań zobowiązania, gdyż nie dysponował takim dokumentem, a jego starania o uzyskanie wyroku rozwodowego okazały się być nieskuteczne.

Sąd podkreślił, iż z przesłuchania powoda wyłania się wniosek, że o rozprawie rozwodowej dowiedział się już po fakcie, a odpis wyroku rozwodowego otrzymał w wersji anglojęzycznej i został zmuszony do zlecenia jego tłumaczenia. W ocenie Sądu nie ulega zatem wątpliwości, iż in concreto spełnione zatem zostały przesłanki negatywne do uznania orzeczenia sądu państwa obcego przewidziane przez art. 1146 § 1 pkt 3 i 4 k.p.c., a nie jest wykluczone, że również i przez art. 1146 § 1 pkt 1 k.p.c. Ocena tego typu jest zastrzeżona dla kognicji sądów okręgowych (art. 1148¹ § 1 k.p.c.), jednakże – jak bezspornie ustalono – procedura taka nie została dotychczas skutecznie przeprowadzona.

Sąd wskazał, iż stosownie zaś do treści informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

komentarze

monografie

wzory i zestawienia

procedury

art. 1148 § 1 k.p.c. każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego podlega albo nie podlega uznaniu. Nie ulega zatem wątpliwości, iż pozwany – powołując się na fakt rozwiązania małżeństwa S. J. z D. J. jako podstawę odmowy wypłaty świadczenia odszkodowawczego – miał

interes prawny do zainicjowania tego typu postępowania. W ocenie Sądu to na pozwanym spoczywał obowiązek wykazania faktu skutecznego rozwiązania małżeństwa powoda z D. J., gdyż to pozwany z zaistnienia tego faktu wyprowadzał istotne korzystne dla siebie skutki prawne.

Skoro umowa ubezpieczenia została zawarta na gruncie prawa polskiego, a w polskim akcie małżeństwa D. J. i S. J. brak adnotacji o jego rozwiązaniu, to brak było również podstaw do odmowy wypłaty powodowi należnego odszkodowania.

Sąd oddalił powództwo w zakresie niewielkiej części roszczenia odsetkowego. W ocenie Sądu bowiem jako datę początkową ich naliczania należało przyjąć dzień następny po dniu definitywnej odmowy spełnienia świadczenia na rzecz powoda, gdyż dzień ten nastąpił jeszcze przed upływem 30-dniowego terminu od dnia zgłoszenia szkody zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o regułę z art. 100 zd. drugie in principio k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 250 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w części tj. w pkt 1 i 3.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. **obrazę przepisów postępowania, mając wpływ na jego treść, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.**, poprzez dowolną i wybiórczą ocenę materiału dowodowego, w tym poprzez pominięcie dokumentu urzędowego w postaci aktu zgonu D. J. wraz z tłumaczeniem przysięgłym oraz wszelkich dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy VI RCo 20/17 Sądu Okręgowego w Olsztynie, z których wynika, iż, w chwili śmierci D. J., była ona osobą rozwiedzioną, co skutkowało błędnym ustaleniem, iż pozwana ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za zdarzenie ubezpieczeniowe w postaci Zgonu Małżonka, gdy tymczasem z uwagi na to, że D. J. była osobą rozwiedzioną, ergo nie była żoną powoda, to pozwana nie ponosi względem powoda odpowiedzialności w oparciu o § 3 ust. 2 pkt. 5 lit, a OWU:

2. **naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.**, poprzez błędną, dowolną, sprzeczną z zasadami logiki ocenę dowodu z zeznań powoda, odpisu zupełnego aktu małżeństwa powoda oraz D. J. i bezzasadne ustalenie, że rzekomo wyrok rozwodowy D. J. z powodem nie wywołał skutków prawnych na terytorium RP i że rzekomo to pozwany winien był zainicjować postępowania do Sądu Okręgowego z wnioskiem o ustalenie, że w/w wyrok rozwodowy orzeczony w USA podlega lub nie podlega uznaniu w RP podczas gdy ze zgromadzonej w aktach sprawy dokumentacji wynika bezsprzecznie, iż gdy od dnia 1 lipca 2009 roku wyrok rozwodowy orzeczony w USA podlega uznaniu z mocy prawa i jest bezpośrednio uznawany przez polskie władze, co oznacza, że osoba zainteresowana nie musi występować do sądu polskiego o uznanie orzeczenia wydanego przez sąd obcy za skuteczne w Polsce i może powoływać się na płynące z niego skutki przed każdym organem, w tym organem wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej, dodatkowo akt zgonu D. J. wraz z tłumaczeniem przysięgłym ma moc dokumentu urzędowego a powód nie obalił domniemania wynikającego z w/w dokumentu zgodnie z regułami k.p.c.;

3. **naruszenie art. 1145 k.p.c., 1146 k.p.c. w zw. z art. 1148 i 1148⁽¹⁾ k.p.c.** poprzez niewłaściwe zastosowanie i błędne uznanie, iż wyrok rozwodowy D. J. z powodem nie wywołał skutków prawnych na terytorium RP podczas gdy od dnia 1 lipca 2009 roku wyrok rozwodowy orzeczony w USA podlega uznaniu z mocy prawa i jest bezpośrednio uznawany przez polskie władze, co oznacza, że osoba zainteresowana nie musi występować do sądu polskiego o uznanie orzeczenia wydanego przez sąd obcy za skuteczne w Polsce i może powoływać się na płynące z niego skutki przed każdym organem, w tym organem wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast organ taki samodzielnie rozstrzyga, na potrzeby prowadzonej przez siebie sprawy, czy nie zaistniała któraś z przesłanek uniemożliwiających uznanie. Jeżeli zachodzą jakiegokolwiek okoliczności wskazane w art. 1146 k.p.c, organ, któremu przedłożono takie orzeczenie, kieruje osobę zainteresowaną do sądu okręgowego celem ustalenia, czy orzeczenie sądu

obcego podlega lub nie podlega uznaniu (art. 1148 i 1148⁽¹⁾ k.p.c), co skutkowało błędnym ustaleniem, iż pozwany ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za zdarzenie ubezpieczeniowe w postaci Zgonu Małżonka, gdy tymczasem z uwagi na to, że D.(...) była osobą rozwiedzioną, ergo nie była żoną powoda, to pozwany nie ponosi względem powoda odpowiedzialności w oparciu o § 3 ust. 2 pkt. 5 lit, a OWU:

4. obrażę przepisów prawa materialnego, tj. art. 805 § 1 i 2 k.c., 808 § 3 k.c. w zw. z art. 829 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie powództwa, w sytuacji gdy brak było podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanej za wypłatę świadczenia, gdyż pozwany nie ponosi odpowiedzialności wobec powoda za zgon D. J., gdyż w chwili jej śmierci nie była ona żoną powoda;

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za I instancję według norm przepisanych;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy aprobuje i uznaje za własne. Sąd I instancji także dokonał należytej analizy materiału dowodowego i na tej podstawie wysnuł trafne wnioski.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, iż pozwany bezpodstawnie odmówił powodowi wypłaty należnego mu świadczenia.

Powód przedłożył polisę, która potwierdziła zawarcie umowy ubezpieczenia obejmującej zgon współmałżonka i wysokość należnego mu z tego tytułu świadczenia. Przedłożył również potwierdzenie zgłoszenia roszczenia oraz akt zgonu D. J..

Pozwany argumentował, iż w chwili śmierci małżonkowie J. byli rozwiedzeni, jednakże twierdzenia te wynikają co najwyżej z odpisu aktu zgonu sporządzonego w USA.

Stosownie do przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Status D. J. jako osoby rozwiedzionej w chwili śmierci nie został przez pozwanego wykazany.

Z pewnością dowodu takiego nie stanowi sporządzony w USA akt zgonu.

Dokument ten nie jest dowodem na to, czy zmarła w chwili śmierci pozostawała w związku małżeńskim. Akt zgonu potwierdza jedynie fakt w nim stwierdzony, nie zaś okoliczności uboczne.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych; ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym.

W postanowieniu z dnia 30 sierpnia 2006 r. (II CSK 62/06) Sąd Najwyższy wskazał na tle poprzednio obowiązującego stanu prawnego, że akt zgonu zawierający informację o stanie cywilnym osoby zmarłej wynikającym z zawarcia małżeństwa oraz dane dotyczące małżonka tej osoby nie stanowi dowodu pozostawania osoby zmarłej w chwili śmierci w związku małżeńskim (art. 67 ust. 1, art. 4 w zw. z art. 61 i art. 62 oraz art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 4 w zw. z art. 61 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, zwanej dalej "p.a.s.c.", wyłącznym dowodem zawarcia związku małżeńskiego jest akt małżeństwa.

Inne akty stanu cywilnego nie stanowią dowodu zawarcia małżeństwa. W szczególności, o zawarciu małżeństwa nie zaświadcza zawarty w akcie zgonu zapis, dotyczący stanu cywilnego zmarłego oraz danych o małżonku osoby zmarłej (art. 67 ust. 1 pkt 1 i 3 p.a.s.c.). Zapis taki nie obejmuje stwierdzenia zawarcia małżeństwa (art. 4 p.a.s.c.); jego umieszczenie w akcie dotyczącym bezpośrednio innego, stwierdzonego zdarzenia (zgonu) należy traktować - zgodnie z treścią art. 21 ust. 3 p.a.s.c. - jedynie jako informację o istnieniu aktu małżeństwa.

Odnosząc się do argumentacji pozwanego o uznaniu z mocy prawa wyroku rozwodowego orzeczonego w USA, wskazać należy, iż w niniejszej sprawie wyrok rozwiązujący małżeństwo powoda z D. J. nie został przez żadną ze stron przedłożony. Tym samym pozwany nie może powoływać się na płynące z niego skutki, gdyż nie wypełnił obowiązków wynikających z art. 1147 § 1 k.p.c., a w szczególności nie wykazał, iż potencjalne amerykańskie orzeczenie rozwodowe jest prawomocne, co jest warunkiem koniecznym uznania obcego orzeczenia w krajowym porządku prawnym.

Mając powyższe argumenty na uwadze za bezpodstawny należało uznać zarzut naruszenia **art. 1145 k.p.c., 1146 k.p.c. w zw. z art. 1148 i 1148¹ k.p.c.**

Brak bowiem orzeczenia stwierdzającego rozwód, a z kolei znajdujący się w aktach sprawy akt zgonu z pewnością nie stanowi orzeczenia sądu państwa obcego o jakim mowa w art. 1145 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze apelację na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono.

Jacek Barczewski